

Documents d'avaluació 2

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B INSTITUT AVALUACIÓ
I QUALITAT
SISTEMA EDUCATIU

INFORME DE SEGUIMENT DELS OBJECTIUS EUROPEUS DE REFERÈNCIA DE L'ESTRATÈGIA "EDUCACIÓ I FORMACIÓ 2020"

Maig 2017

Introducció

L'any 2010 la Comissió Europea va proposar a la Unió Europea el marc estratègic "Educació i formació 2020" (ET2020)

L'objectiu primordial d'aquesta estratègia és seguir donant suport al desenvolupament dels sistemes d'educació i formació dels estats membres. Aquests sistemes han de proporcionar a tota la ciutadania els mitjans perquè explotin el seu potencial i han de garantir la prosperitat econòmica sostenible i l'ocupabilitat. El marc ha d'abastar la totalitat dels sistemes d'educació i de formació en una perspectiva d'aprenentatge permanent en tots els nivells i contextos, inclosos els aprenentatges no formal i informal.

En relació amb els objectius europeus i espanyols de la ET2020, la Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears s'ha compromès a emetre anualment un informe sintètic sobre l'evolució dels indicadors que segueix i fer-ne difusió a la societat.

En aquest context aquest INFORME presenta les dades actualitzades dels indicadors relacionats amb els objectius estratègics 2020.

L'INFORME s'estructura en els apartats següents:

1. Presentació dels objectius estratègics 2020.
2. Taula sintètica dels objectius i punts de referència per a les Illes Balears, Espanya i la Unió Europea.
3. Anàlisi de la situació de les Illes Balears en relació amb els objectius 2020.
4. Actuacions previstes.
5. Fonts originals per a la recollida de les dades.

Objectius i nivells de referència de l'ET2020

Per assolir aquestes finalitats la UE va establir una sèrie d'indicadors quantificables que calia que complissin tots els estats membres i que s'haurien d'assolir l'any 2020, els quals es van centrar en les àrees de l'ocupació, la recerca i la innovació, el canvi climàtic i l'energia, l'educació i la lluita contra la pobresa.

Aquests indicadors són:

Objectius i nivells de referència de l'ET2020

1. Augment de l'escolarització primerenca: participació en l'educació infantil als 4 anys.
2. Disminució de l'abandonament educatiu primerenc de l'educació i la formació.
3. Augment de les taxes de graduats en educació superior.
4. Millora del rendiment en lectura, matemàtiques i ciències dels joves de 15 anys mesurats a través dels resultats de l'estudi PISA.
5. Increment de la participació de les persones adultes en l'aprenentatge permanent.
6. Millora de les taxes d'ocupació dels graduats recents en educació secundària postobligatòria i educació superior.

A més, es possibilita que cada estat membre pogués incorporar uns altres objectius segons les seves circumstàncies i prioritats i, en aquest context, l'Estat espanyol n'incorpora dos més:

7. Augmentar la taxa bruta de persones titulades en educació secundària obligatòria.
8. Augmentar la taxa bruta de persones titulades a batxillerat i formació professional de grau mitjà.

Taula síntesi: situació actual i previsions per a l'any 2020

A la taula següent es presenta la situació actual i les previsions per a l'any 2020 per a les Illes Balears, Espanya i la Unió Europea.

Definició		Illes Balears		Espanya		UE	
		Objectiu 2020	Situació (2015)	Objectiu 2020	Situació (2015)	Objectiu 2020	Situació (2015)
1. Educació infantil Proporció de la població de 2, 3 o 4 anys que participa a l'educació primerenca respecte de la de l'edat en què s'inicia l'educació obligatòria. Font: UNESCO, OCDE, Eurostat	2 anys	35 %	28,6 %	sense definir	55,4 %	No s'aplica	No s'aplica
	3 anys	95 %	93,2 %	100 %	94,9 %	No s'aplica	No s'aplica
	4 anys	98 %	93,3 %	100 %	97,4 %	Assolir el 95 %	94,3 % (2014)
2. Abandonament prematur de l'educació i la formació Proporció de població de 18 a 24 anys que compleix les dues condicions següents: 1. El nivell d'educació o de formació assolit és igual a la classificació internacional normalitzada de l'educació (CINE) de nivell 0, 1, 2 i 3 <i>c</i> curt. 2. Les persones enquestades varen declarar no haver rebut cap tipus d'educació o formació les quatre setmanes anteriors a l'enquesta. Font: Enquesta de població activa de la UE. Eurostat.		< 15 %	26,7 %	< 15 %	20 %	< 10 %	11 %
3. Titulació en educació terciària Proporció de població de 30 a 34 anys que ha completat amb èxit la universitat o estudis equiparables als universitaris (nivell terciari) iguals a la classificació internacional normalitzada de l'educació (CINE) de nivell 5 o 6 Font: Enquesta de població activa de la UE. Eurostat.		35 %	29,1 %	Assolir el 44 %	40,9 %	Assolir el 40 %	38,7 %
4. Rendiment en lectura, matemàtiques i ciències Proporció d'alumnat de 15 anys que no assolix el nivell 2 en lectura, matemàtiques i ciències, mesurat pel programa PISA de l'OCDE. Font: PISA 2015. Conselleria d'Educació i Universitat	Lectura	< 15 %	19,1 % (PISA 2015)	< 15 %	16,2 % (PISA 2015)	< 15%	19,7 % (PISA 2015)
	Matemàtiques	< 18 %	25,0 % (PISA 2015)	< 16,2 %	22,2 % (PISA 2015)	< 15%	22,1 % (PISA 2015)
	Ciències	< 15 %	20,4 % (PISA 2015)	< 15,1 %	18,3 % (PISA 2015)	< 15%	20,5 % (PISA 2015)

Definició	Illes Balears		Espanya		UE		
	Objectiu 2020	Situació (2015)	Objectiu 2020	Situació (2015)	Objectiu 2020	Situació (2015)	
<p>5. Participació de la població adulta en l'aprenentatge permanent Proporció de població entre 25 i 64 anys que declarara haver rebut educació o capacitació formal o no formal les quatre setmanes anteriors a l'enquesta.</p> <p>Font: Enquesta de població activa de la UE. Eurostat.</p>	15 %	9,3 %	Assolir el 15,2 %	9,9 %	Assolir el 15 %	10,7 %	
<p>6. Taxa d'ocupació de les persones graduades recents Proporció de persones ocupades que tenen entre 20 i 34 anys i que han completat amb èxit una educació secundària postobligatòria o terciària, en el període d'1 a 3 anys anterior al de l'any de referència de l'enquesta i que, a més a més, ja no estan a l'educació o la formació.</p> <p>Font: Enquesta de població activa de la UE. Eurostat.</p>	Sense definir	No disponible	Sense definir	65,2 %	Assolir el 82 %	76,9 %	
<p>7. Taxa bruta de titulats en educació secundària obligatòria Relació entre l'alumnat que acaba ESO, independentment de la seva edat, i la població total de l'edat teòrica de començament de l'últim curs de l'ensenyament (15 anys per a graduat en ESO i 18 anys per a l'educació de persones adultes).</p> <p>Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esport</p>	ESO	80 %	69,6 % (2014)	Assolir el 85,3 %	76,8 % (2014)	No s'aplica	No s'aplica
	Persones adultes	10 %	7,4 % (2014)	Assolir el 13,4 %	12,1 %		
<p>8. Taxa bruta de titulats en CINE 3 Relació entre l'alumnat que acaba estudis CINE 3, independentment de la seva edat, i la població total de l'edat teòrica de començament de l'últim curs de l'ensenyament (17 anys).</p> <p>Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esport</p>	Batxillerat	Sense definir	42,1 % (2014)	Assolir el 54,3 %	54,8 %	No s'aplica	No s'aplica
	Tècnic	Sense definir	21,3 % (2014)	Assolir el 26,0 %	23,9 %		

Situació actual i posició de les Illes Balears

En aquest apartat s'analitza la situació de les Illes Balears en cada indicador i les previsions per a l'any 2020.

Els principals indicadors del sistema educatiu de les Illes Balears posen en evidència una problemàtica complexa, fruit de factors diversos, que es tradueix en una situació en la qual els valors de la majoria d'indicadors apareixen per sota de la mitjana de l'Estat, allunyats dels objectius de l'ET2020 de la Unió Europea: menors taxes netes d'escolarització als nivells obligatoris i no obligatoris del sistema, majors índexs de fracàs i abandonament escolar, menors taxes de graduació en els nivells obligatoris i postobligatoris, menors índexs d'idoneïtat i, consegüentment, majors taxes de repetició de curs, o resultats inferiors a les proves PISA.

En el nostre context, tot i que encara tenim marge de millora, d'acord amb la situació de partida, en el marge de temps que resta per a l'any 2020, no es considera factible aconseguir tots els punts de referència europeus, però sí acostar-nos a la major part de les previsions per al conjunt de l'Estat espanyol.

De cara al final del període ens acostam a la plena escolarització en el darrers cursos d'aquesta etapa no obligatòria (3-4-5 anys).

Pel que fa a l'abandonament escolar prematur (entès com el percentatge de persones d'entre 18 i 24 anys que, com a màxim, ha acreditat l'educació secundària inferior —ESO o equivalent— i no continua estudiant o formant-se), en aquest indicador ens situam percentualment bastant per sobre de la mitjana espanyola, encara que en els darrers anys es constata una millora progressiva (hem passat del 42,1 % l'any 2007 al 26,8 % l'any 2016). Les previsions, d'acord amb les

mesures adoptades per la Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears, apunten la intenció de situar-nos en la mitjana espanyola (15 %), la qual encara es posiciona per sobre de la fixada per la UE per al final del període (10 %).

Respecte de la proporció de titulats en educació superior entre 30 i 34 anys, si bé no resulta factible arribar a la mitjana espanyola (44 %), es preveu millorar 6 punts percentuals, un objectiu realista si s'analitzen les tendències dels darrers anys. Ajudaria a aconseguir una millora significativa en aquest indicador augmentar la matrícula de molts de joves en finalitzar la formació professional de grau mitjà fent atractiva per als joves l'oferta de cicles formatius de grau superior i facilitant-hi l'accés.

A les Illes Balears, la proporció d'alumnes de 15 anys que no assoleix el nivell 2 a les proves avaluades pel programa internacional PISA de l'OCDE és del 19,1 % en lectura, el 25 % en matemàtiques i el 15 % en ciències. La progressió experimentada en les darreres convocatòries de PISA ens fa pensar que podem arribar a assolir l'objectiu establert per a les competències associades a les àrees de ciències i lectura fixat tant per la UE com per l'Estat Espanyol; no així pel que fa a la competència matemàtica, en la qual, tot i que ens acostam al 15 %, ens proposam que l'alumnat que no assoleix aquest nivell de PISA no superi el 18 % en la convocatòria de l'any 2021¹.

La població de 25-64 anys que es troba participant en activitats de formació o capacitació formal o no formal durant les quatre setmanes prèvies a l'enquesta de població activa (EPA), s'ha mantingut relativament estable els darrers anys i es troba molt pròxima a la mitjana estatal. Consegüentment, pensam que arribar a la fita

¹ Les proves PISA s'administren cada 3 anys i la de l'any 2021 és la més pròxima al final del període.

del 15 % establerta tant per la UE com per al conjunt de l'Estat és factible si s'implementen de forma eficaç les mesures planificades.

No podem fer cap previsió relativa a l'indicador relacionat amb la taxa d'ocupació de les persones que s'acaben de graduar perquè l'enquesta de població activa (EPA) no desagrega les dades per regions (comunitats autònomes a l'Estat espanyol). Tot i així, podem avançar que la taxa d'ocupació de les Illes Balears està experimentant millores significatives els darrers anys.

Les taxes brutes de titulats en ESO es troben, en general, per sota de la mitjana estatal i milloren lentament en els darrers cursos escolars. Tanmateix, les previsions de la Conselleria d'Educació i Universitat són optimistes i, tot i posicionar-nos per sota de la mitjana estatal tant pel que fa als graduats en ESO dins el sistema no universitari com pel que respecta als graduats a través de l'educació de persones adultes, són molt optimistes i apunten a una millora d'11 i 3,1 punts percentuals respectivament l'any 2020 respecte del curs 2014-2015.

Finalment, pel que fa a l'alumnat que es titula en estudis de batxillerat i d'FP, els darrers anys bastant per davall la mitjana estatal, tot i que no s'han definit és poc probable que es pugui arribar a l'objectiu fixat per al conjunt de l'Estat.

Actuacions planificades per acostar-nos a les previsions

La Conselleria d'Educació i Universitat ha iniciat accions tendents a la promoció i al lideratge d'un conjunt d'actuacions que afavoreixin l'èxit educatiu. Per primera vegada les Illes Balears comptaran amb un pla integral enfocat a la millora general del sistema educatiu. En aquesta tasca hi vol implicar i comprometre tota la comunitat

educativa i la societat en general, amb l'objectiu de millorar els resultats educatius i reduir les taxes de fracàs escolar i d'abandonament primerenc dels estudis dels alumnes de les Illes Balears, i simultàniament iniciar la reorientació del sistema educatiu cap a un model d'èxit basat en la combinació d'equitat i qualitat.

El document *Cap a l'èxit educatiu* per al període 2015-2019, ha estat elaborat per totes les direccions generals de la Conselleria i la seva aplicació es coordina a través d'un equip transversal de les distintes direccions generals i departaments de la Conselleria d'Educació i Universitat.

El Departament d'Inspecció Educativa és l'encarregat d'acompanyar els centres en el canvi d'orientació del sistema i d'avaluar, juntament amb l'Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu (IAQSE) i l'equip transversal de la Conselleria d'Educació i Universitat, el resultat de les mesures implantades.

El document *Cap a l'èxit educatiu* parteix de tres referents principals: l'estratègia ET2020, el Pacte per a l'Educació i el document *Repensar l'educació: vers un bé comú mundial?* de la UNESCO, i s'estructura a través d'11 línies d'actuació desenvolupades en 106 mesures concretes.

La realitat de l'educació a les Illes Balears ens condueix a una intervenció coordinada amb tots els agents que intervenen en aquest document, que es concreten en:

- Adequar el sistema educatiu als canvis socials i a les necessitats emergents de la societat.
- Coordinar les actuacions de l'Administració envers les necessitats dels centres i les demandes de la comunitat educativa.

- Millorar els processos d'aprenentatge fent incidència en el desenvolupament de les competències clau amb la finalitat d'obtenir millors resultats educatius.
- Millorar els resultats educatius i disminuir el fracàs i l'abandonament escolar per tal de situar-nos per sota de la mitjana de l'Estat espanyol.
- Reduir la taxa d'abandonament escolar prematur fins als nivells de l'Estat espanyol el 2020, i situar-la per sota el 2024.
- Millorar la taxa d'idoneïtat a l'EP a 6è de primària.
- Millorar la taxa d'idoneïtat a 4t d'ESO fins als valors de la mitjana de l'Estat espanyol el 2018, i situar-la per sobre de la mitjana el 2024.
- Millorar la taxa de graduació en ESO fins als valors de la mitjana de l'Estat espanyol el 2018, i situar-la per sobre de la mitjana el 2024.
- Millorar el nivell competencial de l'alumnat en proves internacionals (PISA, TIMSS, PIRLS) fins arribar a la mitjana de l'Estat espanyol el 2018, i situar-la per sobre de la mitjana el 2024.
- Augmentar el nombre de titulats en FP i reduir-hi l'abandonament.
- Millorar els resultats dels ensenyaments postobligatoris, fent especial incidència en l'FP i en la formació al llarg de la vida.
- Compensar les situacions contextuais dels centres i millorar l'equitat per incrementar la cohesió social i afavorir la disminució de les desigualtats i la inclusió educativa.
- Acordar un gran projecte compartit per establir les bases d'un sistema educatiu propi del segle XXI que permeti l'estabilitat del sistema.

Per a això, des de la Conselleria d'Educació i Universitat s'han revisat els objectius de la política educativa i, tenint com a referència la necessitat de millora dels principals indicadors educatius i la reorientació del sistema, s'han definit les actuacions al voltant d'onze grans línies d'actuació:

Línies d'actuació del pla "Cap a l'èxit educatiu"

1. L'autonomia dels centres com a motor del canvi.
2. Compensació de les situacions contextuais dels centres.
3. Assignació de recursos als centres.
4. Formació del professorat.
5. Mesures per aconseguir una formació professional del segle XXI.
6. Ensenyament i aprenentatge de les llengües i impuls a l'ús de la llengua catalana.
7. Participació de la comunitat educativa.
8. Innovació metodològica i didàctica
9. Mesures de suport i d'atenció a la diversitat.
10. Absentisme i abandonament escolar.
11. Avaluació del procés educatiu.

6

En conjunt, a partir d'aquestes línies d'actuació es duran a terme més de 100 mesures concretes per millorar l'èxit educatiu, fruit del treball coordinat de les distintes direccions generals i departaments de la Conselleria d'Educació i Universitat. La major part del pressupost anual de la Conselleria anirà destinat a donar compliment a les onze línies d'actuació del pla.

Una altra iniciativa de la Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears per aconseguir acostar-nos als punts de referència marcats a l'ET2020 són els plans d'innovació pedagògica per a la millora educativa dels centres.

El pla d'innovació pedagògica per a la millora educativa del centre és un document estratègic que, a partir de l'anàlisi de les necessitats detectades pel centre educatiu en les quatre darreres memòries anuals, defineix els objectius de millora i les estratègies i les actuacions necessàries per aconseguir-los.

L'objecte d'aquesta convocatòria és fomentar l'elaboració i la posada en pràctica de plans d'innovació pedagògica per a la millora educativa dels centres docents durant els cursos 2016-2017 i 2017-2018 i establir el seguiment, l'assessorament i l'avaluació d'aquests plans, amb l'objectiu d'anar generalitzant gradualment aquesta mesura.

Edita:

Conselleria d'Educació i Universitat de les Illes Balears.
Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres.
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu (IAQSE).

Col·lecció: Documents d'avaluació
ISSN: 2531-1581

Autor:

Antoni Bauzà Sampol – tècnic de l'IAQSE-

Referències:

- Eurostat (2016). *Europe 2020 indicators education*. <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Europe_2020_indicators_-_education>
- Comissió Europea (2016). *Education and Training. Monitor 2016. Country analysis* (informe sobre Espanya: pag 265-272). <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-es_es.pdf>
- MEC (2016) *Estadísticas de la educación. Indicadores de la educación de la estrategia europea 2020*. <<https://www.educacion.gob.es/educabase/menu.do?type=pcaxis&path=/Formacionyml/EPA2014/Indi&file=pcaxis&l=s0>>
- IAQSE (2016) *Indicadors del sistema educatiu de les Illes Balears*. <<http://iaqse.caib.es/cat/indicadors/indicadors.html>>
- Conselleria d'Educació i Universitat (2016). *Cap a l'èxit educatiu. Línies d'actuació 2015-2019. Document per al debat educatiu*. <<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=2720697&lang=ca&coduo=7>>
- Conselleria d'Educació i Universitat (2017). *Plans d'innovació pedagògica per a la millora educativa dels centres*. <http://www.caib.es/eboibfront/ca/2017/10618/591127/resolucio-del-conseller-d-educacio-i-universitat-d>